Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Blas Aramendi Aranberri

Azkoitia, Gipuzkoa
(1927-2018)

Aurkibidea

Biografia

1927an jaio zen Azkoitiko Martirieta auzoko Amusategi baserrian. Aita Amusategikoa bertakoa zuen eta ama auzo bereko Arrieta-Arraza baserrikoa. 12 anai-arreba ziren, baina senide bat jaioberritan hil zitzaien. Zortzi urterekin hasi zen eskolan, Martirieta auzoan bertan. 17 urterekin Burgosera joan zen gaztelania ikastera. Betidanik baserritik bizi izan dira. Okin lanetan ere aritzen zen etxean. Auzo bereko Monte baserriko alabarekin ezkondu zen eta Amusategin bertan bizi izan dira.

Zintak

AZK-020

- **Proiektua**: Azkoitiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2008-04-08
- **Iraupena**: 66 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Martirietako Amusategi baserrian jaioa

- **Erref**: AZK-020/001
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
1927an jaio zen Martirieta auzoko Amusategi baserrian. 12 senide ziren. Aita Amusategikoa bertakoa zuen eta ama auzoko Arrieta Arraza baserrikoa. Amaren jaiotetxe ondoan lau baserri ziren eta haiek izendatzen ditu.

Transkripzioa
- ... ta noiz jaio ziñen esaten badiazu...
- Blas Aramendi.
- Ta ze urtetan jaio ziñan?
- "Trece de noviembre, 27".
- Eta hementxe bertan jaio ziñan, Amusategin bertan?

- Bai, hala esaten ziaten, hemen jaio nitzela. Ordun hala izaten zien. [Ni gogoratzen naiz..]. Zeatik kamiñurik-eta ez zeuen ta... Geo pasatzen zin okerrak ta klinikara emanda´re bai, baiña gaurko konturik ez zan orduen. Orduen... haure esplikatzeik ez dao hola bertan parin ikusi ez dunak... ez dao... Gu hamabi senide giñen, hamabi seme-alaba, sei mutil ta sei neska, ta bat jaio ta berehala hil zan.
- Ta gurasok hemengok? Amusategi bertakok?
- Gurasuek, aita hemengue zan; eta bestie zan hor gorao, Martitte (Martirieta) baiño, Arrieta Arraza, hor...
- Nola?
- Arrieta Arraza. "Arratsa" batzuk esaten [diue], Arraza. Oin puskau zan etxe hori eta txaleta dao einde batek eta bestie, bee pusketa zaharra, haure´re zea inde, barritute dauke. Ta lau basarri zien: Arrieta Arraza bi bizitza, Arrieta Muno eta Arrieta Etxetxo bestia zien. Arrieta Arraza horkue zan nere ama, ta aita, berriz, hemen bertakua.

2. 17 urterekin Burgosko jesuitetara

- **Erref**: AZK-020/002
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:01:22. **Bukatu**: 00:01:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Betidanik Amusategin bizi izan da, baina 17 urterekin Burgosko jesuitetara joan zen. Erdaraz ikasi eta okin lanetan aritu zen bertan. Gero, soldadutzan egin zuen beste urte eta erdi.

Transkripzioa
- Eta jaio eta bizi beti hementxe? Beti Amusategin?
- Bai. Zea egon nitzen, urtebete pasau nuen, ba, hamazazpi urtekin hamen eskolaik ez genduen ta Oñan —Burgos hori—, Burgosko herri txiki baten. Hor jesuittak zeuden. Loiola baiño haundiyaua zan; zaharro, baiña haundiyaua zan. Ta zeoze ikasi nahi ta urtebetin ez dao... Lana iñez han, okiñe o zea... ogiye iten jarduten nun gehienian. Hitz batzuk hantxe ikisi giñuzten. Geo, berriz, soldaduskan beste urte ta erdi pasa giñuzen.

3. Martirieta auzoko eskola

- **Erref**: AZK-020/003
- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 00:01:57. **Bukatu**: 00:05:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Eskolan Martirieta auzoan bertan ibili zen. Jaunartzea egin eta berehala hasi zen eskolara. Ezkioko irakaslea zuten. Maisu gogorrak izan zituzten, jo egiten zituzten. Idazten, matematikak eta abar ikasten zuten. Neskak eta mutilak

batera joaten ziren. Eskolatik kanpo alpargatak josten aritzen zen maisua. Gerrarekin batera nazionalista zela-eta bidali egin zuten.

Transkripzioa

- Eskolan esan dezu ta... eskolan hemen ibili ziñen?
- Eskolan hor Martirieta edo hor zan eskola, baiña gu hasi giñan maisue, ba, zea zan, kojue, hankamotxa. Motza edo... bai, hanka [punten gaiñien] noizonoiz paralisise pasaute edo holako zerbait izango zun seguruasko. Eta nunbaiten bizimodue atera ber ta... Haure hor Goierrikoa zan, Ezkioa edo horkue zala uste det. Bai, ekarri, bestiek baiño zeoze... erderaz-ta hitz batzuk bazekitzen. Eta hala hasi nitzen eskolaa ta eskolaa hasi nitzen ni, ba, lehenbiziko jaunartzie in ta handiken zazpi-zortzi hillebetea.
- Zenbat urtekin hasi ziñen eskolaa?
- Eskolaa… eukiko nitun zortzi bat urte eukiko nittuen. Ta zazpi ta… inguru hortan lehelengo jaunartzie in genduen. Jaunartzeko otoitzak, berriz, hemen zeon apaizak. Bai, gu... gurasuek erakutsi zizkun guri, bai. Zea, katezismo zea hori, dotriña o kristau ikasbidea ordun esaten zitzakona ya eskolaa hasteako etxien hiru zaharrenak behintzet gehiyena ikisi genduen.
- Eskolan ze ikasten zenduen, dotriña?
- Dotriña, geo pixkat irakurtzen eta geo idazten, diktado edo hori´re... Diktado esaten zitzakon. Eta gero beste... kontu ateatzia, zea, "multiplicar" ta nik ze esango dizut? Problemak. Gaurko egunin problemak esaten zate; ordun kontuk atea esaten zitzaion. "Sumar, restar, multiplicar" ta "dividir", hoyek izeten zien, hoyek ikisten baldin bazan, ba, ordun [doktorauta] jartzen ziñen.
- Eta ze juten ziñeten neska eta mutil, danak batera?
- Bai, danak batea ibiltzen giñan, ilara baten mutillak eta besten neskak, bi aulki illara zien.
- Ze moduzkoa zan orduko eskola, gogorra?
- E?
- Orduko eskola ze moduzkoa zan, gogorra?
- A! Bai... maisuk-eta belarrondoko earrak-eta [emango zizuen]. Neri neuri ez zien asko eman, baiña bazien batzuek, bat neska bat hala´re bazan, haure ikusi ta errukiya ematen zien. Burugogorra zan ta [zea] ematen zizuen ja-ta bli-bla! Ta ezta malkoik´e! Beltz-beltz jarri ta neska [haek] ez zun malkoik ateatzen. Oso gogorra. Ta hori, ba, lehen esan deana: hor eskolan zeoze erakutsi ta bere bizimodua ematearren, bere hankie edozein tokittan lana itteko ez zeon erreztasunik. Ta geo eskoliez aparte itten zuen, zea, aparketa zoruek, "suelas" eo hoyek, hoyek josten. Berak prepaatzen zittuen: ekarri trentza edo esaten zakon hoietako soka, bittu... eta hortan jarduten zuen. Eta ni hasi ta —nik ez dakit ba zenbat denbora izengo zan— urtebete ez dakit in nun, nazionalista o politika [zeukela], gerra orduntxe [zan] hona etorri berriya eta kendu in zuen hortik hori.
- Eta euskeraz ta erderaz ikasten zenduen? Euskeraz ta erderaz o erderaz bakarrik o...?
- Euskeraz ta erderaz, biyetaa itten zan. Guk erderaz ze ikixiko gendun, ba... Lehen esan deana: etxian. Leheno gurien maistria izen ber zuan ta dikzionaiyo hoitako zean batzuk bai, hiztegia […] dikzionario hoitakuek [bazeuden]. Haundiyek ez zien, baiña hantxe. Lehelengo: jainkua "dios", aita "el padre", semea "el hijo", espiritu santua "el espíritu santo", egillea "creador". Hola hasi ohi zan zea hori, illeria, sokia esaten. Ta handitxik hitz batzuek, berbuek eta arbolan izenak eo beste animaliyen, abereen izenak eta. Zeoze holaxe hasi giñan.

4. Martirietako eskolako irakasleak

- **Erref**: AZK-020/004
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:05:25. **Bukatu**: 00:07:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Aurreko irakaslea bidali zutenean, gurasoak bildu eta Azkoitiko kaleko neska bat eraman zuten Martirieta auzora irakasle lanetara. Baina hark ere ikasturte bakarra egin zuen. Gehienbat dotrina ikasten zuten.

Transkripzioa
- Gero hori bialdu zeen eta hemen gurasuek —nere aita zana´re bai eta beste guraso batzuk hemen ingurukuk—jun zien, ba, nahi [zuken] zerbait, zea, maisue edo maestra nahi [zuken] ekartzie ta Azkoitiko kaleko neska bat hemezortzi-hogei urte ingurukue, baiñe kurso bat bakarrik ein zun harek´e.
- Ta zure gurasok ekarri zuen?
- Bai, nere gurasuek eta beste guraso batzuk, alkartuta jun zien, [herrira] jun zien, alkatiena jun zien. Ta kurso bat ein zuen, zea, badakizu, beatzi hillebete izeten die hoiyek gutxi gorabehera, ta haure´re aspertu, telefonista hasi ber zula eo hola. Ta eskola pixkat, harek pixkat bazekiyen, baiña lehen esan dean zea horrek, kojo horrek, horrek ez zekiyen. Horrek "libro de maetsro" esaten [zion] haietatiken kontabilidadie edo dana handik ipintzen zun beak. Tableruen eskribiduta ipintzen zuen ta arrastoik ez, esplikazioik ezer ez ta zenek antzeman askok haure nola zan? Ta geo, zea, plastatakoa hartu behar ta ikasi... zeozer, zeozer ikasten zan. Gehiena ikasten zana dotriña izaten zan. Dotriñea... nik ia jauna hartzeako, ba, dotriña pasauta [...], batetik bestera dana pasauta [...]. Eta oin´e hango zea asko esango nituzke.
- Ta erderaz hitz eitten bazenduen ez zan debekue ordun?
- Erderaz hitz eiñazi eitten zeen erderaz ikistearren, ta euskeraz eitten bazun, anillue bihetzian.
- Bai, aldrebes esan det, euskeraz hitz eittea ez al zan debeku...
- Orduen, ba, gerrie zea in zanien, erderie sartu zan, zea, frankistak nagusi jarri zien ta euskerie, ba, atzeratu o ze esango dizut ba? Ta hori nazionalista... ez zuen harek euskerie gaur bezelako euskerako zea hori, baiña bere politika [antza] zeukenak hortako [...] zun seguruo eta behintzat bialdu o kendu in zeen hemendiken. Eta lehen esan dean beste kaleko neska hori ekarri zeen eta horrek in zitun beatzi hillebete, kurso bat, esateko. Baiña harek puskat bazekiyen, harek maisu horrek baiño... Eskolan ibilitta zeon bera ta ikisitte, dezente ikisi...

5. Pilotan eta "harriketan" jolasten zuten

- **Erref**: AZK-020/005
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:07:27. **Bukatu**: 00:08:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Eskolatik irtetean mutilak pilotan eta neskak saltokako joko batean ("harriketan") jolasten zuten. Paperik ere ez zegoen garai hartan. Ogi beltza jaten zuten, etxean ekoizten zuten ogia ere kendu egiten zieten.

Transkripzioa
- Ta eskolatik ateatako garaien ze jolas eitten zittuzuen?
- Han bertan zan frontoi izeneko bat —hor badao, oin´e han dao hare— ta hantxe pelotan. Eta neskak, berriz, hola lurrien zea batzuk in, arra batzuk ein, harriketan esan ohi zien, hanka baten gaiñien da-da-da! aldauez. Hori jenealien izeten zan horko zea. Baloirik´e ez zeguen. Intenziyue bai baloiena, baiña ez zan. Batzuk... hor, hor ez gendun [ebaltzen]. Etxien, papelik´e ez zan orduen, gaur bezela nahi zendun soka klaserik ez zeuen. Gerrie, gerrie zeuen ta egon zan, ba, ze esango dizut? Hamabost urte pasau giñuzen guk ogiye nahikue jan be. Ogi beltza, e! Hori, zea, "pan integral" esaten zakon tankera hortakue, ogi beltza. Ta geu ekoizleak edo, zea, produktorek geu izen, garie etxien eitten genduen eta [puskat] kendu itten ziguen. Eta itxura antzin jan ber genduna, ba... Ogiye´re hamabost urte pasau giñuzen ogiye, ogi beltza nahikue jan be. Eta gaiñontzeko [...] ordun eta lehen esan deana, ba, pelotan jarduten zan. Baloie eitteko, papelakin baloie eitteko´re papelik ez zan ta gaur bezelako soka... Gaur nahi dezun lodierako sokak dauzketzu gaur, ta mehie nahi badezu, lodiye nahi baldin badezu, nahi bezelako... Baloirik´e ez genduen. Baloirik sekule ez guk fubolin nahi [bagendun]...

6. Erdaraz ikastera Burgosko jesuitetara

- **Erref**: AZK-020/006
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:08:46. **Bukatu**: 00:11:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Sakristauaren etxean hiru neska zeuden eta alaba haietako bat jarri zen irakasle, baina Blasek berehala utzi zuen eskola irakasleen jakinduria falta zela eta. Ikasi egin nahi zuen eta 17 urterekin Burgosera joan zen erdaraz ikastera jesuitetara eta, Azkoitia-Azpeitia inguruko jende gehiagorekin batera, 13 hilabete egin zituen bertan.

7. Etxean egiten zuten ogia

- **Erref**: AZK-020/007
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:11:47. **Bukatu**: 00:13:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
<p>Burgostik etxera bueltatu zenean baserriko lanetan jarraitu zuen. Artoa

egiten zuten eta taloa noiznahi jaten zuten. Ogia egiten zuten etxean. Landakandan, Elosun eta Aizpurutxon zeuden errotak errekako urarekin ibiltzen ziren eta bailarakoa, aldiz, argindarrarekin, motorrarekin ibiltzen zen.

8. Errotaren funtzionamendua

- **Erref**: AZK-020/008
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:13:26. **Bukatu**: 00:15:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Errotaren funtzionamentua azaltzen du. Irina etxera astoan hartuta eramaten zuten. Ez ziren urte errazak izan. Eskuz egin beharreko lana zen, eta gogorra.

9. Ogia nola egiten zuten etxean

- **Erref**: AZK-020/009
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:15:21. **Bukatu**: 00:18:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Ogia nola egiten zuten azaltzen du. Kalera ez zuten saltzen etxean falta izaten zutelako. Arto-orea egin eta palarekin labean sartzen zuten gero esnearekin jateko.

10. Esnea saltzera kalera

- **Erref**: AZK-020/010
- **Iraupena**: 0:04:10. **Hasi**: 00:18:30. **Bukatu**: 00:22:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Bost urte zituela idiak erosi zituzten eta aurrez behiekin egiten zuten soroko lana, ganadua uztartuta. Behiak, txekorrak, eta abar zituzten. Gazta amak egiten zuen; nola egiten zen azaltzen du. Esnea saltzera kalera joaten ziren, astoa hartuta, etxez etxe. Astean behin, igandean, kobratzen zuten esne-dirua.

11. Txerri-hiltzea etxean

- **Erref**: AZK-020/011
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:22:40. **Bukatu**: 00:24:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Orduan txerri gizenduna nahi izaten zen, koipe hura erabili egiten baitzuten. Blasek aitona ezagutu zuen txerri-hiltzen, gero berak ikasi bazuen ere. Odolkiak egiten emakumeak aritzen ziren eta auzoko zazpi-zortzi etxetara banatzeko ohitura zuten.

12. Haragia kontserbatzeko moduak

- **Erref**: AZK-020/012
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:24:24. **Bukatu**: 00:26:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Okela kontserbatzeko gazitu egiten zuten. Lukainkak egiten zituzten makinaz haragia txikituta eta baratxuria erabiltzen zuten gustura emateko. Makila batean zintzilika jarri eta lehortzen uzten zituzten. Haragia kontserbatzeko beste modu bat, oliotan ontzietan edukitzea izaten zen.

13. Etxean aurrerapenik ez; lixiba

- **Erref**: AZK-020/013
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:26:00. **Bukatu**: 00:27:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Argindarrik ez zuten. Garbigailua ezkondu ondoren ezagutu zuen. Arropa garbitzeko lixiba egiten zuten lehenago, baina Blasek urte gutxian ezagutu zuen lixiba, arraskan egiten zen garbiketa eta. Neguan ganbaran jartzen zen arropa lehortzen.

14. 58.urtean erosi zuten lehendabiziko irratia

- **Erref**: AZK-020/014
- **Iraupena**: 0:00:41. **Hasi**: 00:27:36. **Bukatu**: 00:28:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Irratia 58. urtean jarri zuten etxean. Martite auzoko apaizak bazuen irratia eta Blasek gustuko zuen.

15. Kongregazioak, "apostolado de la oración "eta "tercera orden franciscana"

- **Erref**: AZK-020/015
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:28:17. **Bukatu**: 00:30:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:
Jaunartzea Martirieta auzoan bertan egin zuen. Bi jaunartze izaten ziren orduan: txikia eta handia. Jaunartze handia Luistarren edo Mariatarren kongregazioan sartzea izaten zen. Hilean behin konfesatzera joan behar. Ezkontzean kongregaziotik atera eta "Apostolado de la oración" deiturikoa izaten zen hileko bigarren astean eta eskapularioa janzten zen. "Tercera orden franciscana" ere bazen, baina hau Martirietan ez zegoen, Azkoitiko parrokian izaten zen hileko laugarren igandean.

16. Elizan irakurketak egiten

- **Erref**: AZK-020/017
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:32:34. **Bukatu**: 00:35:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Erromerietan Azkoitian 56an baimendu zen dantza lotua. Igandetako mezak, arrosarioak eta ospakizunak aipatzen ditu. Blas elizako irakurketetan aritzen zen, apaizak idatzitakoa irakurtzen zuen.

17. Maiorazkoaren abantailak

- **Erref**: AZK-020/018
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:35:03. **Bukatu**: 00:36:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Etxean lan egin behar izaten zen. Maiorazkoa izaten zen etxeko zaharrena eta kargu hori zuenak neskatan egiteko ere erraztasun handiagoa izaten zuen. Etxean ez zen lanik falta izaten.

18. Fruta-arbolak; sagardoa etxean egiten zen

- **Erref**: AZK-020/019
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:36:57. **Bukatu**: 00:39:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:
Fruta-arbolak zituzten etxean: sanjuan sagarra, gerezia, aranak, eta abar eta plazan saltzen zitutzen. Sagardoa egiten zuten etxean "patxekoa" zeritzona, baina ez zen gaur egungoa bezalakoa, zortzi egunetarako izaten zen. Orduan ez zen dolarerik. Emaztearen etxean sagardo asko egiten zuten. Ardoa izaten zen Blasen etxean.

19. Gerra denbora Azkoitian eta Elgoibarren

- **Erref**: AZK-020/020
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:39:16. **Bukatu**: 00:41:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra denbora 8 urte zituela ezagutu zuen; beraiei ez zien galera handirik eragin. Azkar pasa zen frontea; eta, Elgoibar pasata, pareko mendian geratu ziren. Aita, idiak zituenez, munizioa jasotzera derrigortu egin zuten; eta Elgoibarko San Migeldik Kalamua mendira joan behar izan zuen. Bala eta morteroak izaten ziren, eta beldurrez egoten ziren.

20. Estraperloaren inguruko azalpenak

- **Erref**: AZK-020/021
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:41:34. **Bukatu**: 00:43:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Estraperloa ezagutu zuen, aita eta baita bera ere Aizpurutxora eta emaztearen baserrira (Martiteko Monte baserrira) joaten ziren eta. Lasai ibiltzen ziren, Guardia Zibilen beldurra izaten zuten soilik. Irina garesti izaten zen, 10 pezeta balio zuen kiloak.

21. Azkoitian, tela, zakua, alpargatak eta txapela ziren langai nagusiak

- **Erref**: AZK-020/022
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:43:14. **Bukatu**: 00:45:32

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak

Laburpena:
Famili dena baserritik bizi zen. Orduan ez zen dirurik lanerako ofiziorik ikasteko ere. Azkoitiko industria diru iturri urrikoa zen. Gehienak alpargatak egiten lan egiten zuten eta tela, zaku eta txapel fabrika ere baziren. Burnia sartzen hasi zenean aberastasun handiagoa etorri zen.

22. Auzolanean egiten ziren lanak

- **Erref**: AZK-020/023
- **Iraupena**: 0:03:14. **Hasi**: 00:45:32. **Bukatu**: 00:48:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Martite azoan 36 baserri inguru ziren garai hartan. Auzolan asko izaten zen, belarretan eta idiekin lanean aritzen ziren. Belar meta edo zuhatzak nola egiten zituzten azaltzen du. Belarretarako garaia San Juanetan hasten zen eta auzolanean egiten zuten. Baita gari-jotzea ere.

23. Martitera bidea auzolanean egin zutenekoa

- **Erref**: AZK-020/024
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:48:46. **Bukatu**: 00:51:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:
59an hasi ziren Martite auzora bidea egiten Blas eta auzotarrak. Eskuz egin zuten, diputazioak lagunduta. Diru-laguntza zerbait lortu zuten apaizak lagunduta, baina eskulan gehiena beraiek egin zuten. 23 hilabete pasa zituzten bidea egiten.

24. 22 urterekin soldadutzara Donostiara

- **Erref**: AZK-020/025
- **Iraupena**: 0:03:12. **Hasi**: 00:51:18. **Bukatu**: 00:54:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Soldadutzara 22 urterekin Donostiara joan zen eta urte eta erdi egin zuen

bertan. Guardia asko egin zituen, batez ere Martuteneko kuartelean. Sukaldean eta garbiketan ere aritu zen eta euskaldun asko ziren. Ez zuen kalabozorik sekula probatu. Trenez joaten zen Urolako trenean eta zapatutik astelehenera eta urtean beste 4 alditan izaten zuten etxera itzultzeko baimena.

25. Neska-lagunak eta erromeriak

- **Erref**: AZK-020/026
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:54:30. **Bukatu**: 00:56:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Izan zituen neska-lagunak aipatzen ditu. Emaztea ere Martite auzokoa zuen eta hango erromerietan ezagutu zuten elkar. Orduko erromeria bostetan arrosarioarekin eta ondoren soinuarekin izaten zen eta dantza sueltoa egiten zuten. Iluntzerako etxeratzen ziren.

26. Tabernan musean eta boletan aritzen ziren auzoan

- **Erref**: AZK-020/027
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:56:35. **Bukatu**: 00:58:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Neskek ez zuten tabernara sartzeko ohiturarik, dirurik ere ez zuten. Zerbeza eta pattarra edan ohi zen. Musean jokatzen zuten launaka. Martite auzoan taberna zegoen. Udaran boletan jokatzen zuten.

27. Azkoitiko parrokian ezkondu zen; ezkon-bidaia

- **Erref**: AZK-020/028
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:58:54. **Bukatu**: 01:01:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
31 urterekin ezkondu zen Azkoitiko parrokian eta Olaberri tabernan egin zuten bazkaria. Orduko ezkontzetako janaria aipatzen du. Ezkon-bidaian Bilbora eta Madrilera joan ziren. Amusategira ezkondu eta 6 seme-alaba izan zituen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-09

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com